

ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ З ІНОЗЕМНИМИ ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ

(Представлено к.е.н., доц. Гайдучок Т.С.)

В статті розглянуто економічні взаємовідносини та розрахункові операції з іноземними постачальниками, проблемні питання щодо їх сутності.

Досліджено проблемні питання визнання та формування розрахунків з іноземними постачальниками на підприємствах. З'ясовано основні чинники, що впливають на порядок обліку розрахунків, а також запропоновано концептуальні підходи для управління розрахунками з іноземними постачальниками на підприємствах.

Запропоновані субрахунки дозволяють не тільки удосконалити організацію аналітичного обліку розрахунків з іноземними постачальниками, а й сприяють ефективному управлінню ними.

Ключові слова: облік, управління, розрахункові операції, процесу постачання (придбання), розрахунки з іноземними постачальниками

Постановка проблеми. В умовах фінансово-господарської діяльності, кожне підприємство здійснює розрахунки з вітчизняними чи іноземними постачальниками. Криза платежів, яка є наслідком низького рівня договірної, розрахунково-платіжної, касової дисципліни ще раз переконує, що питання удосконалення системи взаємовідносин і організації обліку розрахунків між підприємствами є актуальним.

Система бухгалтерського обліку є чи не єдиним джерелом інформації про фактичний стан розрахунків між підприємствами. А тому, вирішення проблем із значними сумами поточної заборгованості перед постачальниками лежить у площині обліковоаналітичних процедур [2].

Аналіз основних досліджень і публікацій. Тема розрахунків з постачальниками на рівні методології обліку розглядалась провідними науковцями серед яких зокрема Ф.Ф. Бутинець [1], С.В. Зеленко [2], О.О. Горбатюк [2], Л. Сук [3] та інші. Проте, ряд питань досі залишаються недостатньо вивченими, що зумовлює актуальність даної статті та подальшого дослідження.

Метою статті полягає у розкритті сутності розрахунків з іноземними постачальниками, формуванні складових управління розрахунків як основи організації та методики фінансового обліку розрахунків з іноземними постачальниками.

Викладення основного матеріалу. Всі суб'єкти господарювання, організації та фізичні особи – суб'єкти підприємницької діяльності, метою діяльності яких є одержання прибутку, пов'язані з продажем власної продукції, виконанням робіт (наданням послуг), а отже здійснюють у визначеному порядку розрахунки зі споживачами цінностей (робіт, послуг).

Посередницькі (торговельні) та інші підприємства одночасно є покупцями і продавцями одних і тих же товарів. Розрахунки – грошові взаємовідносини, що виникають між підприємствами по операціях товарного і нетоварного характеру.

Взаємовідносини і відповідно розрахункові операції з іноземними

постачальниками починаються з пошуку і вибору їх підприємством.

Постачальник – юридична або фізична особа, яка здійснює поставку товарно-матеріальних цінностей (сировини, матеріалів, палива, будівельних матеріалів, запасних частин, товарів), надання послуг (подачу електроенергії, газу, води, пари тощо), виконання робіт [1].

Розрахунки з іноземними постачальниками – це взаємні розрахунки з підприємствами із-за кордону за товарно-матеріальні цінності, виконані роботи, надані послуги. Вони є переважними, й саме від безперерійності та плановірності організації даних розрахунків вирішальною мірою залежить стан усіх розрахунків підприємства, його фінансовий стан та платоспроможність [1].

Розрахункові операції з іноземними постачальниками є центральним моментом в процесі постачання. Процес постачання – це сукупність операцій, спрямованих на забезпечення підприємства предметами та засобами праці, необхідними для здійснення господарської діяльності. Процес постачання є невід’ємною ланкою кругообігу засобів. Покупець купує у продавця (постачальника) сировину і матеріали, пальне і мастильні матеріали, мінеральні добрива, запасні частини та інші матеріальні цінності, необхідні для здійснення господарської діяльності. Від постачальників можуть надходити також верстати, трактори, автомобілі, комп’ютери та інші об’єкти основних засобів. Основним моментом обліку процесу постачання є облік розрахункових операцій з постачальниками та підрядниками [3, с. 32].

Виділимо основні завдання обліку процесу постачання (придбання):

- правильне і своєчасне встановлення обсягу необхідних оборотних і необоротних активів;

- виявлення всіх витрат, пов’язаних із заготівлею засобів та предметів праці;
- визначення фактичної собівартості придбаних засобів та предметів праці;
- визначення результатів постачальницької діяльності, облік розрахунків із постачальниками на підприємствах за придбані цінності.

З метою підвищення надійності поставок при виборі постачальника потрібно враховувати ряд умов, серед яких:

- цінова конкурентоспроможність (включаючи витрати на зберігання, транспортування і страхування);

- умови платежу;
- гарантійні строки;
- ремонт і післяпродажне обслуговування;
- відповідність продукції постачальника стандартам якості;
- можливість закупівель безпосередньо у виробників або оптовиків;
- географічне місце розташування;
- основні види діяльності та фінансовий стан;
- виробнича потужність та обсяги випуск продукції за останні роки.

Для правильної організації бухгалтерського обліку зобов’язань важливим є визначення моменту виникнення зобов’язання, оскільки юридичні та економічні аспекти цього питання не збігаються.

Розрахункові взаємовідносини виникають у процесі господарської діяльності підприємств і цим відносинам, як правило передують укладення договорів купівлі-продажу товарно-матеріальних цінностей, договорів підряду на виконання різних

робіт, надання послуг тощо. Це найбільш розповсюджена та важлива основа виникнення зобов'язань, основна форма реалізації товарно-грошових відносин у ринковій економіці.

Договори, угоди, контракти – основні документи, що передбачають права й обов'язки сторін. Вони є підставами виникнення зобов'язань. Останні також можуть виникати в результаті статутних вимог або бажання підприємства підтримувати свою ділову репутацію (якщо, наприклад, підприємство вирішило виправити недоліки своєї продукції, виявлені після закінчення гарантійного строку).

Постачальник оформляє для списання коштів з покупця платіжні вимоги на безакцептне списання коштів, платіжні вимоги-доручення.

Слід зазначити, що розрахункові взаємовідносини між постачальниками нерідко відбуваються на підставі товарообмінних договорів, тобто між контрагентами відбувається товарний обмін – господарська операція, яка передбачає проведення розрахунків за товари (роботи, послуги) у будь-якій формі, іншій, ніж грошова, включаючи будь-які види заліку та погашення взаємної заборгованості, в результаті яких не передбачається зарахування коштів на рахунки продавця для компенсації вартості таких товарів (робіт, послуг).

Розрахунки з постачальниками проводяться в готівковій, безготівковій формі або зарахуванням взаємних вимог на підставі первинних документів (накладних, товарно-транспортних накладних, актів приймання-передачі виконаних робіт (наданих послуг), податкових накладних, виписок банку).

Організація обліку розрахунків з іноземними постачальниками на підприємствах повинна забезпечити:

- своєчасну перевірку розрахунків з постачальниками;
- попередження прострочи кредиторської заборгованості.

Для обліку розрахунків з іноземними постачальниками за одержані ТМЦ, виконані роботи, надані послуги використовують субрахунок 632 «Розрахунки з іноземними постачальниками» рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками». Аналітичний облік ведеться окремо за кожним іноземним постачальником в розрізі кожного документа (рахунку) на сплату.

На нашу думку, потрібно враховувати терміни погашення заборгованості, а також виконання умов погашення і для цього відкриємо субрахунок другого порядку до рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»:

632.1 «Заборгованість перед іноземними постачальниками, термін сплати якої ще не настав»;

632.2 «Відстрочена заборгованість перед іноземними постачальниками»;

632.3 «Прострочена заборгованість перед іноземними постачальниками».

Застосування в обліку цих рахунків сприятиме контролю за кредиторською заборгованістю, термінами її сплати, що дасть змогу більш правильно планувати розрахунки з постачальниками. Щодо заборгованості за надані послуги, то її доцільно акумулювати на субрахунку 685 «Розрахунки з іншими кредиторами».

Організація та управління відносинами з постачальниками ґрунтуються на цілому ряді стратегічних дій (розробці політики відносин із постачальниками, маркетинг зі зворотним зв'язком, концепції впливу на постачальників, маркетинг партнерських відносин із постачальниками).

Вирішальне значення в досягненні необхідних економічних результатів

діяльності належить оперативному управлінню, що охоплює всі економічні процеси в усіх сферах діяльності й ланках підприємства. Однією з таких форм є управління розрахунками з постачальниками.

Отже, вузловими моментами управління розрахунками з постачальниками є:

- вибір постачальника;

- контроль своєчасності розрахунків;

- вибір моменту розрахунку з конкретним кредитором у конкретній ситуації, обираючи альтернативи між одержанням знижки із ціни товару або отриманням додаткового джерела фінансування.

Висновки. Розрахункові операції є одним із найбільш масових у діяльності суб'єктів господарювання. Найбільша кількість розрахункових операцій на підприємстві виникає у процесі придбання цінностей. Процес придбання є комплексним явищем та включає процеси постачання та закупівлі. У результаті дослідження економіко-правового змісту цих процесів встановлено, що процес придбання пов'язаний із витратанням коштів – для однієї сторони, та грошовими надходженнями – для іншої.

Запропоновані субрахунки дозволяють не тільки удосконалити організацію аналітичного обліку розрахунків з іноземними постачальниками, а й сприяють ефективному управлінню ними.

Список використаної літератури:

1. Бухгалтерський фінансовий облік [Текст]: підруч. для студ. спец. «Облік і аудит» вищ. навч. закл.; за ред. проф. Ф. Ф. Бутинця. – 7-ме вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП Рута, 2006. – 832 с.

2. Зеленко С.В. Обліково-аналітичне забезпечення управління кредиторською заборгованістю за товари, роботи та послуги / С. В. Зеленко, О. О. Горбатюк // Економічні науки. Серія : Облік і фінанси. - 2014. - Вип. 11(1). - С. 65-71.

3. Сук Л. Облік зобов'язань за розрахунками з постачальниками та з учасниками / Л.Сук // Бухгалтерія в сільському господарстві. – 2010. – № 20. – С. 31–39.

References:

1. Butynets F. F. (2006) Bukhgalterskiy finansoviy oblik [Accounting Accounting]: (7d ed). Zhitomir: PP Ruta.

2. Zelenko S.V. & Gorbatiuk O.O. (2014) Oblikovo-analitychne zabezpechennia upravlinnia kredytorsoi zaborgovanosti za tovary, roboty ta posludy [Accounting and analytical maintenance of accounts payable for goods, works and services]. Ekonomichni nauki. Serii: Oblik i finansy, 11(1), 65-71.

3. Suk L. (2010) Oblik zoboviazan za rozrakhunkamy z postachalnykami ta z uchasnnykami [Accounting obligations on settlements with suppliers and participants]. Bukhgalteriiia v silskomu gospodarstvi, 20, 31–39.

КЛИВАДЕНКО Ірина Миколаївна – магістр Житомирського національного агроєкологічного університету, спеціальність «Облік і оподаткування».

Наукові інтереси:

- обліково-методичні аспекти бухгалтерського обліку розрахунків з іноземними постачальниками